

VENDIM
Nr. 53, datë 9.12.2013

NË EMËR TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:

Bashkim Dedja	kryetar i Gjykatës Kushtetuese
Vladimir Kristo	anëtar i “ “
Sokol Berberi	anëtar i “ “
Fatmir Hoxha	anëtar i “ “
Gani Dizdari	anëtar i “ “
Fatos Lulo	anëtar i “ “
Altina Xhoxhaj	anëtare e “ “

me sekretare Elta Milori, në datën 11.7.2013 mori në shqyrtim, në seancë gjyqësore me dyer të hapura, çështjen nr.20 Akti, që i përket:

KËRKUES: Miftar Ahmetaj, përfaqësuar nga avokati Rustem Gjata, me akt përfaqësimi.

Mediha Blaca, përfaqësuar nga avokati Fatmir Braka, me akt përfaqësimi.

SUBJEKTE TË INTERESUARA: Ibrahim Bilali, përfaqësuar nga avokate Zana Hasko, me akt përfaqësimi. Llambi Avale, përfaqësuar nga avokate Irena Reso, me deklaram.

Agjencia e Kthimit dhe Kompensimit të Pronave, në mungesë.

OBJEKTI: Shfuqizimi, si i papajtueshëm me Kushtetutën, i vendimit nr. 00-2011-2343 (542), datë 24.11.2011 të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë.

Pezullimi i ekzekutimit të vendimit nr. 1534, datë 21.3.2005 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë, lënë në fuqi me vendimin nr. 00-2011-2343 (542), datë 24.11.2011 të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë.

BAZA LIGJORE: Nenet 42, 131/f dhe 134/1/g të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë; nenet 27, 28, 45 dhe vijues të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”.

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjoi relatoren e çështjes, Altina Xhoxhaj; përfaqësuesit e kërkuësve që kërkuan pranimin e kërkesës; përfaqësuesit e subjekteve të interesuara, që kërkuar rrëzimin e kërkesës dhe, pasi shqyrtoi çështjen në tërësi,

VËREN:

I

1. Me vendimin nr. 833, datë 14.11.1994, Komisioni i Kthimit dhe Kompensimit të Pronave (KKKP) Tiranë, ka njohur pronësinë e shtetasit Qazim Bllaca mbi një sipërfaqe trualli prej 1110 m², duke i kthyer fizikisht 600 m², si truall i lirë, dhe duke e kompensuar për sipërfaqen prej 510 m².

2. Me vendimin nr. 706, datë 30.9.1996, KKKP-ja Tiranë ka njohur pronësinë e shtetasit Ibrahim Bilali mbi një sipërfaqe trualli prej 1080 m², duke i kthyer fizikisht 800 m², si truall i lirë, dhe duke e kompensuar për sipërfaqen prej 280 m². Një pjesë të kësaj sipërfaqeje trualli, shtetasi Ibrahim Bilali ia ka shitur shtetasit Llambi Avale.

3. Me kontratën e shitjes nr. 3087 rep., nr. 586 kol, datë 25.11.1996, kërkuesi Miftar Ahmetaj ka blerë nga shtetasi Qazim Bllaca sipërfaqen prej 600 m², mbi të cilën ka ndërtuar një godinë 9-katëshe.

4. Me pretendimin se midis pronave të mësipërme ka mbivendosje, shtetasit Qazim Bllaca dhe Miftar Ahmetaj, i janë drejtuar gjykatës me padi për anulimin e vendimit nr. 706, datë 30.6.1996 të KKKP-së Tiranë, që ka disponuar në favor të shtetasit Ibrahim Bilali, dhe detyrimin për njohjen pronarë e

kthimin e sendit.

5. Në proces ka ndërhyrë me padi Llambi Avale, në cilësinë e ndërhyrësit kryesor, i cili ka kërkuar anulimin e vendimit nr. 833, datë 14.11.1994 të KKKP-së, të dhënë në favor të paditësit Qazim Bllaca.

6. Me vendimin nr. 1534, datë 21.3.2005, Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë ka vendosur: *“Rrëzimin e padisë së paditësve Qazim Bllaca e Miftar Ahmetaj, si të pambështetur në ligj e në prova. Pranimin e ndërhyrjes kryesore. Anulimin e vendimit nr. 833, datë 14.11.1994 të KKKP-së ish pronarëve, dhënë në favor të paditësit Qazim Bllaca. Detyrimin e paditësve Qazim Bllaca e Miftar Ahmetaj ta njohin ndërhyrësin kryesor, Llambi Avale, pronar për sipërfaqen e truallit prej 600 m². Fshirjen e regjistrimit në ZRPP të kësaj prone, në favor të paditësit Qazim Bllaca, të bërë mbi bazën e këtij vendimi.”*

7. Me vendimin nr. 813, datë 15.7.2005, Gjykata e Apelit Tiranë ka vendosur lënien në fuqi të vendimit të gjykatës së shkallës së parë.

8. Me vendimin nr. 880, datë 4.7.2006, Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë ka vendosur: *“Prishjen e vendimit nr. 813, datë 15.7.2005 të Gjykatës së Apelit Tiranë dhe dërgimin e çështjes për rigjykim me tjetër trup gjykues.”*

9. Me vendimin nr. 1529, datë 7.12.2007, Gjykata e Apelit Tiranë ka vendosur: *“Ndryshimin e vendimit nr. 1534, datë 21.3.2005 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë në këtë mënyrë: Pranimin e padisë. Anulimin e vendimit nr. 760, datë 30.9.1996 të KKKP-së ish-pronarëve, Tiranë. Detyrimin e të paditurit Ibrahim Bilali dhe ndërhyrësit kryesor Llambi Avale të njohin pronarë paditësit, trashëgimtarët ligjorë të Qazim Bllacës, e Miftar Ahmetaj, mbi truallin objekt gjykimi, kthyer me vendimin nr. 833, datë 14.11.1994 të KKKP-së Tiranë. Rrëzimin e kërkesëpadisë së ndërhyrësit kryesor Llambi Avale.”*

10. Me vendimin nr. 00-2011-2343 (542), datë 24.11.2011, Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë ka vendosur: *“Prishjen e vendimit nr. 1529, datë 7.12.2007 të Gjykatës së Apelit Tiranë dhe lënien në fuqi të vendimit nr. 1534, datë 21.3.2005 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë”.*

II

11. Kërkuar Miftar Ahmetaj dhe Mediha Bllaca (trashëgimtare e paditësit Qazim Bllaca, për të cilën është bërë dhe kalimi procedural në procesin e zhvilluar në Gjykatën e Lartë) i janë drejtuar Gjykatës Kushtetuese me kërkesë për shfuqizimin e vendimit të Gjykatës së Lartë, për këto shkaqe:

11.1 Gjykata e Lartë ka kapërcyer kompetencat ligjore, duke dalë tej funksionit të saj rishikues. Krejt ndryshe nga provat e faktet që ka pranuar gjykata e apelit në rigjykimin e çështjes, Kolegji Civil ka konkluduar se pretendimi i kërkuar për vendosjen e pronës nuk është provuar gjatë seancës gjyqësore. Duke prishur vendimin e gjykatës së apelit me argumentin se prona e kthyer nuk rezulton të ndodhet në vendin ku është kthyer, Gjykata e Lartë ka bërë vlerësim të provave, madje në të kundërtën e vlerësimit që u ka bërë këtyre provave gjykata e apelit, megjithëse nuk e kishte një kompetencë të tillë.

11.2 Gjykata e Lartë ka cenuar parimin e paanësisë në gjykim, e kuptuar si barazi e armëve, i cili kërkon që palët të trajtohen në mënyrë të tillë që të kenë të njëjtat pozita procedurale gjatë rrjedhës së gjykimit dhe të njëjtat mundësi e të drejta për të paraqitur çështjen e tyre. Duke bërë vlerësime për provat, në kushtet kur kërkuar nuk kishin të drejtë të diskutonin për to në Gjykatën e Lartë, ata janë vënë në pozitë të diferencuar në raport me palën kundërshtare.

11.3 Gjykata e Lartë nuk ka respektuar detyrimin për arsyetimin e vendimit gjyqësor. Ajo nuk ka arsyetuar se për cilat shkaqe nuk ka pranuar konkluzionet dhe interpretimet juridike që ka bërë gjykata e apelit në rigjykimin e çështjes.

12. **Subjekti i interesuar Ibrahim Bilali**, në parashtrimet e tij drejtuar Gjykatës Kushtetuese, ka paraqitur këto prapësime:

12.1 Gjykata e Lartë ka vepruar si gjykatë e caktuar me ligj dhe brenda kompetencave të përcaktuara në nenet 472 dhe 485 të Kodit të Procedurës Civile (KPC). Kolegji Civil nuk ka rivlerësuar në mënyrë të ndryshme provat e administruara në gjykim, por ka ushtruar kompetencën e tij duke kontrolluar ligjshmërinë e vendimeve të gjykatave më të ulëta, vetëm duke u bazuar në provat dhe

rrethanat e administruara në gjykimet e zhvilluara në gjykatat më të ulëta, duke pranuar, në përfundim të gjykimit, si të drejta dhe në përputhje me ligjin, vlerësimin dhe konkluzionet e nxjerra nga gjykata e shkallës së parë.

12.2 Në lidhje me pretendimin për cenimin e parimit të paanshmërisë në gjykim, kërkuessit nuk paraqesin asnjë argument mbi të cilin e mbështesin atë, në përputhje me standardet e përcaktuara nga Gjykata Kushtetuese.

12.3 Në lidhje me pretendimin për cenimin e parimit të barazisë së palëve dhe të drejtës së mbrojtjes, kërkuessit nuk i referohen asnjë rrethane apo fakti të ndodhur gjatë procesit gjyqësor, por ai lidhet me pamundësinë për të kundërshtuar faktet e reja që, sipas kërkuessve, janë pranuar në Gjykatën e Lartë. Edhe lidhur me këtë pretendim parashtrojmë se Gjykata e Lartë nuk ka marrë dhe as vlerësuar në mënyrë të ndryshme fakte të provuara nga gjykatat e faktit dhe, në këto kushte, nuk mund të diskutohet për heqje të mundësisë së ndonjë pale për të debatuar, pasi provat kanë qenë më parë objekt debati në gjykatat e faktit.

12.4 Pretendimi për cenimin e standardit të arsytimit të vendimit gjyqësor është i pabazuar, pasi Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, duke vepruar në bazë të kompetencave të tij, i ka dhënë përgjigje pretendimeve të palëve, të vlerësuara sipas bindjes së tij, e të shprehura në vendimin përfundimtar. Vendimi plotëson kërkesat e nenit 310 të KPC-së dhe në të janë analizuar dhe arsyetuar gjerësisht faktet dhe arsyet që e çuan Gjykatën e Lartë në marrjen e këtij vendimi.

12.5 Pretendimet e tjera të kërkuessve janë çështje që kanë të bëjnë me interpretimin dhe zbatimin e ligjit dhe nuk i përkasin juridiksionit të Gjykatës Kushtetuese. Për më tepër, ato janë analizuar, vlerësuar dhe debatuar më parë në gjykimet e zakonshme dhe u është dhënë përgjigje e arsyetuar nga ato gjykata.

13. Subjekti i interesuar Llambi Avale, në parashttrimet e tij drejtuar Gjykatës Kushtetuese, ka paraqitur këto prapësime:

13.1 Gjykata e Lartë ka vepruar brenda kompetencave të përcaktuara në nenet 472 dhe 485 të KPC-së, si gjykatë e caktuar me ligj, duke respektuar standardet e një procesi të rregullt ligjor, përfundimi i të cilit i ka dhënë zgjidhje një çështjeje të gjykuar e rigjykuar disa herë. Neni 472 i KPC-së i jep të drejtë Kolegjit Civil të shqyrtojë e analizojë provat dhe rrethanat e pranuar nga gjykatat më të ulëta, pra edhe të gjykatës së apelit, mbi të cilat ai analizon e vlerëson ligjshmërinë e vendimeve të marra prej tyre, si dhe të vendosë sipas bindjes së tij. Neni 485/b i KPC-së i jep të drejtë Kolegjit Civil të prishë vendimin e gjykatës së apelit dhe të lërë në fuqi vendimin e gjykatës së shkallës së parë, qëndrim ky i vlerësuar kushtetues nga Gjykata Kushtetuese. Kolegji Civil nuk ka nxjerrë konkluzione për provat dhe as ka bërë rivlerësim të tyre në të kundërt me atë të gjykatave më të ulëta, pasi lënia në fuqi e vendimit të shkallës së parë provon se ai ka pranuar të ligjshme konkluzionet e asaj gjykate.

13.2 Pretendimi për cenimin e parimit të barazisë së palëve në gjykim është i pabazuar, pasi gjykimi në Gjykatën e Lartë është zhvilluar në prani në palëve, të cilat, pa asnjë kufizim, kanë parashtuar pretendimet e tyre, madje duke dhënë edhe shpjegime për pyetjet e bëra nga trupi gjykues.

13.3 Pretendimi për cenimin e standardit të arsytimit të vendimit gjyqësor është i pabazuar, pasi vendimi i Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë plotëson kërkesat e nenit 310 të KPC-së, si dhe standardet e përcaktuara nga Gjykata Kushtetuese.

III

Lidhur me kërkesën për pezullim

14. Mbledhja e Gjyqtarëve të Gjykatës Kushtetuese mori në shqyrtim, përpara seancës plenare, kërkesën për pezullimin e zbatimit të vendimit nr. 1534, datë 21.3.2005, të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë, lënë në fuqi me vendimin nr. 00-2011-2343 (542), datë 24.11.2011, të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë. Në kuptim të nenit 45, të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, me vendimin e datës 29.5.2013, Mbledhja e Gjyqtarëve vendosi rrëzimin e kërkesës për pezullim, për arsye se nuk ndodhej para kushteve të parashikuara në këtë dispozitë.

IV Vlerësimi i Gjykatës Kushtetuese

A. Lidhur me pretendimin për cenimin e standardit kushtetues të gjykimit nga një gjykatë e caktuar me ligj

15. Kërkuesit pretendojnë se Gjykata e Lartë, në kundërshtim me funksionin e saj si gjykatë e ligjit, ka vlerësuar në mënyrë të ndryshme provat dhe rrethanat e çështjes, duke arritur në konkluzione të ndryshme nga ato të gjykatës së apelit gjatë rigjykimit të çështjes. Sipas tyre, krejt ndryshe nga provat dhe faktet e pranuar nga gjykata e apelit, Kolegji Civil, mbi të njëjtat prova, ka konkluduar se pretendimi i kërkuesve për vendndodhjen e pronës nuk është provuar gjatë seancës gjyqësore dhe ka prishur vendimin e gjykatës së apelit me argumentin se prona e kthyer nuk rezulton të ndodhet në atë vend ku është kthyer.

16. Gjykimi nga një gjykatë e caktuar me ligj është një nga elementet e procesit të rregullt ligjor, i sanksionuar në nenin 42 të Kushtetutës dhe nenin 6 të KEDNJ-së. Gjykata ka theksuar se termi “gjykatë” karakterizohet, në sensin material, nga funksioni i saj gjyqësor, që ka të bëjë me zgjidhjen e çështjeve që janë në kompetencë të saj, në një proces të zhvilluar mbi një procedurë ligjërishit të përcaktuar dhe në pajtim me shtetin e së drejtës. E drejta e çdo pale për t’u dëgjuar në seancë përpara një gjykate kompetente, kërkon që gjykata të ketë juridiksion për të dëgjuar çështjen dhe që kompetenca t’i jetë dhënë asaj prej ligjit (*shih vendimet nr. 31, datë 1.12.2005; nr. 7, datë 9.3.2009; nr. 22, datë 22.7.2009; nr. 27, datë 24.6.2013 të Gjykatës Kushtetuese*).

17. Në kuptim të funksionit rishikues të Gjykatës së Lartë, i sanksionuar në nenin 141 të Kushtetutës, Gjykata ka vlerësuar se kompetenca e saj për shqyrtimin e çështjeve nuk bazohet mbi të njëjtat dispozita procedurale të cilave u referohen gjykata e shkallës së parë dhe gjykata e apelit. Në të drejtën procedurale civile, kufijtë brenda të cilëve Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë shqyrton çështjet mbi rekursin e ushtruar janë parashikuar në nenet 472 dhe 485 të KPC-së. Sipas nenit 472 të KPC-së, Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë ka në kompetencë të shqyrtojë problemet që kanë të bëjnë me mosrespektimin ose zbatimin e gabuar të ligjit material e procedural, kurse neni 485 i KPC-së i ka dhënë të drejtë Kolegjit Civil apo Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë që, ndër të tjera, të vendosin prishjen e vendimit të gjykatës së apelit dhe të lënë në fuqi vendimin e gjykatës së shkallës së parë, si dhe të ndryshojnë njëkohësisht vendimet e të dy gjykatave më të ulëta (*shih vendimet nr. 31, datë 1.12.2005; nr. 7, datë 9.3.2009; nr. 27, datë 24.6.2013 të Gjykatës Kushtetuese*).

18. Në ushtrimin e funksionit të saj si gjykatë e ligjit, kontrolli që ushtron Gjykata e Lartë duhet të fokusohet vetëm në drejtim të ligjshmërisë dhe bazueshmërisë së vendimeve të ankmuara, pra mbi mënyrën e zbatimit të ligjit nga gjykatat më të ulëta. Siç ka theksuar edhe më parë Gjykata, vlerësimi që kryen Gjykata e Lartë, në kuptim të neneve 472 dhe 485 të KPC-së, lidhet me çështjet që kanë të bëjnë me mosrespektimin e ligjit ose zbatimin e gabuar të ligjit material e procedural, ndaj provave të administruara në gjykimin e faktit dhe që i janë nënshtruar debatit gjyqësor. Individualizimi i provave, të cilat përbëjnë burimin e bindjes së gjyqtarit, dhe administrimi i tyre janë çështje që i përkasin gjykimit të faktit dhe, si të tilla, ndajnë juridiksionin e atyre gjykatave nga ai i Gjykatës së Lartë si gjykatë e ligjit. Gjykata e Lartë jo vetëm nuk ka kompetencën të administrojë prova të reja, por as nuk mund të anashkalojë ekzistencën e fakteve dhe rrethanave që janë vërtetuar në gjykimin e faktit, t’i ndryshojë ato, apo të arrijë në konkluzione për faktet e çështjes që bien në kundërshtim me përfundimet e gjykatave më të ulëta (*shih vendimin nr. 27, datë 24.6.2013 të Gjykatës Kushtetuese*).

19. Bazuar në konsideratat e mësipërme dhe në rrethanat e çështjes konkrete në shqyrtim, Gjykata vëren se në arsyetimin e vendimit të gjykatës së apelit (vendimi nr. 1529, datë 7.12.2007), dy kanë qenë argumentet kryesore ku ajo është mbështetur për të arritur në përfundimin se vendimi i KKKP-së nr. 706, datë 30.9.1996, i dhënë në favor të subjektit të interesuar Ibrahim Bilali, duhet të anulohet: së pari, se komisioni ka disponuar dy herë për të njëjtën pronë, edhe pse kishte disponuar më parë për këtë pasuri në favor të shtetasit Qazim Bllaca, dhe se ai është bazuar në një vendim gjyqësor vërtetim fakti; së dyti, se akti i ekspertimit ka përcaktuar se toka trull objekt gjykimi përputhet me pronën e Qazim Bllacës dhe përfundimet e ekspertëve rrëzojnë pretendimet e palës së paditur (Ibrahim Bilali dhe Llambi Avale).

20. Në ndryshim nga sa ka konkluduar gjykata e apelit, Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë ka vlerësuar se “... Në çështjen në shqyrtim gjykata ka bazuar vendimin e saj në një akt ekspertimi të marrë në përputhje me nenin 224/a të KPC-së. Gjykata, referuar konstatimeve të bëra nga ekspertët K.A. e E.N., por në të kundërtën me sa paraqitet në aktin e ekspertimit për sa i përket pronave të secilës palë, në lidhje me vendndodhjen e tyre, ka pranuar faktin se truallit objekt gjykimi përputhet me pronën e paditësit Qazim Bllaca. Referimi vetëm në atë çka ka konstatuar eksperti, dhe më tepër ndryshe nga këto konstatime, madje pa parashtruar arsyetimin e saj, pa analizuar në vendim provat e tjera shkresore të administruara, përbën qëndrim të gabuar të gjykatës, sepse ajo ngatërron rolin e saj me atë të ekspertëve... Përfundimi i gjykatës së apelit në lidhje me vendndodhjen e truallit objekt gjykimi është në kundërshtim me aktin e ekspertimit, pasi në këtë akt (edhe në të gjitha aktet e ekspertimit të kryera gjatë gjithë gjykimeve), është konkluduar se parcela nr. 664 prej 1110,25 m², veçohet nga grumbulli i tokave shtetërore të regjistruara në regjistrat e hipotekave me nr. 671/462, 672/463 e 673/464... Gjithashtu, në kundërshtim me sa ka pranuar gjykata e apelit, ekspertët e thirrur në seancë gjyqësore datë 10.07.2007, në këtë gjykatë, kanë deklaruar se: “Familja Bllaca e ka pronën aty ku është ngjyra jeshile sipas dokumentacionit, ndërsa tek ngjyra e verdhë është sipërfaqja ku e ka kthyer KKKP-ja... Referuar vendimit të KKKP-së, prona e paditësve ndodhet tek sipërfaqja me ngjyrë të verdhë, ndërsa referuar akteve të vjetra kjo pronë duhet të ndodhet tek sipërfaqja me ngjyrë jeshile, kjo sipas dokumenteve të origjinës”...”. Në përfundim të arsyetimit të saj, duke arritur në përfundimin se mes pronave nuk ka mbivendosje në një kohë që gjykata e apelit, pas vlerësimit të aktit të ekspertimit kishte konkluduar të kundërtën, Gjykata e Lartë ka prishur vendimin e gjykatës së apelit dhe ka lënë në fuqi atë të shkallës së parë.

21. Nga arsytimi i vendimit të Gjykatës së Lartë, Gjykata vëren se ai është bazuar mbi vlerësimin dhe shqyrtimin e një akti ekspertimi të administruar në gjykatat e faktit. Ndërsa gjykata e apelit, bazuar në kuadrin ligjor që rregullon kthimin dhe kompensimin e pronave ish-pronarëve, si dhe ligjin për urbanistikën, ka vlerësuar se vendimi i KKKP-së, i dhënë në favor të subjektit të interesuar, është absolutisht i pavlefshëm, pasi komisioni nuk kishte kompetencë të shprehej për këtë pasuri, në kushtet kur kishte disponuar më parë për të, si edhe se në lidhje me subjektin e interesuar nuk ka asnjë të dhënë për ndonjë titull pronësie në provat e paraqitura në gjykim, Gjykata e Lartë i ka anashkaluar të gjitha këto përfundime të gjykatës së apelit, edhe pse ato kanë qenë argumentet kryesore të atij vendimi. Gjykata e Lartë, duke e bazuar të gjithë arsyetimin e vendimit të saj vetëm në një akt ekspertimi, ka dalë tej funksionit të saj si gjykatë ligji. Edhe pse Gjykata e Lartë, për arritjen në përfundimet e saj, e interpreton dhe e zbaton ligjin mbi provat e administruara në gjykimin e faktit, arsytimi i saj nuk mund të mbështetet vetëm mbi analizën e provave të shqyrtuara dhe të vlerësuara mjaftueshëm nga gjyqtari i faktit, pa analizuar dhe pa dhënë asnjë argument të natyrës ligjore, për prishjen e vendimeve të gjykatave më të ulëta.

22. Në jurisprudencën kushtetuese është theksuar se procesi nuk konsiderohet i parregullt, në kuptim të nenit 42 të Kushtetutës, kur Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, mbi të njëjtat prova e fakte të vlerësuara në gjykimet e mëparshme, vendos të prishë vendimet dhe zgjidh vetë çështjen, për shkak të zbatimit të gabuar të ligjit (shih vendimet nr. 7, datë 9.3.2009; nr. 27, datë 24.6.2013, të Gjykatës Kushtetuese). Por, në rastin konkret, Kolegji Civil ka nxjerrë konkluzione për provat, të ndryshme nga ato të gjykatës së apelit, megjithëse nuk e ka një kompetencë të tillë. Ai e ka zgjidhur çështjen duke u ndalur vetëm në analizën dhe vlerësimin e aktit të ekspertimit, përfundimet e të cilit janë i vetmi argument për prishjen e vendimit të gjykatës së apelit, dhe duke anashkaluar çdo vlerësim të mënyrës së zbatimit dhe respektimit të ligjit nga ajo gjykatë. Në këtë mënyrë, arritja e një përfundimi nga ana e Gjykatës së Lartë, bazuar tërësisht mbi analizën dhe rivlerësimin e një prove siç është akti i ekspertimit, i vlerësuar ndryshe nga gjykata e apelit, pa pasur asnjë referencë apo argument ligjor, e ka deformuar këtë proces duke e shndërruar atë në një proces gjykimi të zakonshëm.

23. Për sa më sipër, Gjykata arrin në përfundimin se ky qëndrim i mbajtur nga Gjykata e Lartë përbën tejkalim të kompetencave të saj ligjore dhe, pra, cenim të parimit të gjykimit nga një gjykatë e caktuar me ligj, si element i së drejtës për një proces të rregullt ligjor.

B. Lidhur me pretendimin për cenimin e parimit të barazisë së armëve dhe kontradiktoritetit

24. Kërkuesit pretendojnë se Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë ka shkelur parimin e paanësisë në

gjykim dhe të barazisë së armëve, për arsye se duke bërë vlerësime për provat, në kushtet kur kërkuesit nuk kishin të drejtë të diskutonin për to në Gjykatën e Lartë, i ka vënë ata në pozitë të disfavorshme krahasuar me palën tjetër.

25. Gjykata ka theksuar se e drejta për t'u gjykuar përpara një gjykate kompetente, të pavarur e të caktuar me ligj, kërkon edhe që gjykata t'i krijojë secilës palë të njëjtat mundësi për të paraqitur prova dhe argumente në mbrojtje të interesave vetjake, në raport me palën kundërshtare. Parimi i barazisë së armëve nënkupton se çdokush që është palë në proces duhet të ketë mundësi të barabarta që të paraqesë çështjen e tij dhe se asnjë palë nuk duhet të gëzojë avantazh të konsiderueshëm ndaj palës tjetër, por duhet të përcaktohet një ekuilibër i drejtë mes palëve. Nëse nuk do të ekzistonte barazia e armëve në gjykimin civil, atëherë argumentet e njëres palë do të prevalonin mbi argumentet e palës tjetër dhe, për rrjedhojë, e drejta për të marrë pjesë në gjykim do të zhvishej nga funksioni i saj kushtetues, për të garantuar një proces të rregullt ligjor (*shih vendimet nr. 23, datë 8.6.2007; nr. 34, datë 25.7.2011; nr. 27, datë 24.6.2013 të Gjykatës Kushtetuese*).

26. Bazuar në standardet e mësipërme dhe rrethanat e çështjes konkrete, në rastin konkret nuk rezulton që kërkuesit të jenë vënë në situatë të disfavorshme krahasuar me palën tjetër në gjykim. Ata janë njoftuar për rekursin e palës kundërshtare, janë njohur me të, kanë marrë pjesë në seancën gjyqësore në Gjykatën e Lartë, ku kanë pasur mundësi të parashtrajnë të gjitha kundërshtimet e tyre lidhur me pretendimet e paraqitura nga pala tjetër. Po ashtu, vlerësimet e Gjykatës së Lartë janë bazuar mbi prova të administruara dhe debatuar në një gjykim të barabartë dhe në zbatim të parimit të kontradiktoritetit.

27. Si përfundim, Gjykata vlerëson se pretendimi i kërkuesve për cenimin, nga ana e Gjykatës së Lartë, të parimit të barazisë së armëve dhe kontradiktoritetit nuk është i bazuar.¹

C. Lidhur me pretendimin për cenimin e parimit të arsyetimit të vendimit gjyqësor

28. Kërkuesit pretendojnë se vendimi i Kolegjit Civil nuk përmbush standardin kushtetues për arsyetimin e tij. Sipas kërkuesve, Gjykata e Lartë nuk ka arsyetuar se për cilat shkaqe nuk ka pranuar konkluzionet dhe interpretimet juridike që ka bërë gjykata e apelit në rigjykimin e çështjes.

29. Në jurisprudencën e saj, Gjykata ka theksuar domosdoshmërinë e arsyetimit të vendimeve gjyqësore, si një garanci për procesin ligjor. Vendimi gjyqësor, në çdo rast, duhet të jetë logjik, i rregullt në formë dhe i qartë në përmbajtje. Në tërësinë e tij ai duhet konsideruar si një unitet, në të cilin pjesët përbërëse janë të lidhura ngushtësisht mes tyre. Ato duhet të jenë në shërbim dhe funksion të njëra-tjetrës. Argumentet e pjesës arsyetuese duhet të jenë të bazuara dhe të lidhura logjikisht, duke respektuar rregullat e mendimit të drejtë. Ato duhet të formojnë një përmbajtje koherente brenda vendimit, i cili përjashton çdo kundërthënie ose kontradiksion të hapur ose të fshehtë. Këto argumente duhet të jenë, gjithashtu, të mjaftueshme për të mbështetur dhe pranuar pjesën urdhëruese. Përfundimet e pjesës arsyetuese duhet të bazohen jo vetëm në aktet ligjore, por edhe në parimet dhe rregullat që karakterizojnë mendimin e shëndoshë e logjik (*shih vendimet nr. 7, datë 9.3.2009; nr. 11, datë 2.4.2008; nr. 8, datë 16.3.2011; nr. 3, datë 19.2.2013 të Gjykatës Kushtetuese*).

30. Vendimet gjyqësore duhet të mbështeten vetëm mbi faktet që janë paraqitur gjatë procesit gjyqësor dhe duhet të përmbajnë bazën ligjore mbi të cilën bazohet zgjidhja e mosmarrëveshjes, analizën e provave dhe mënyrën e zgjidhjes së çështjes. Vendimi mund të kontrollohet nga një gjykatë më e lartë sipas procedurave përkatëse dhe që kjo të jetë e mundur, duhet bërë arsyetimi i vendimit, në të cilin gjyqtari tregon me qartësi faktet dhe ligjin e zbatueshëm, të cilat e kanë çuar në bërjen e një zgjedhjeje ndërmjet disa mundësive. Pra, gjyqtari duhet të shpjegojë arsyet e vendimeve të tij, duke iu referuar

¹ Gjyqtari S. Berberi ka vlerësuar se edhe ky pretendim i kërkuesit është i bazuar. Sipas tij, përderisa Gjykata arriti në përfundimin se është cenuar parimi i gjykimit nga një gjykatë e caktuar me ligj, për rrjedhojë, duhet pranuar se është cenuar dhe parimi i barazisë së armëve dhe i kontradiktoritetit.

fakteve për të cilat është zhvilluar procesi, ligjeve të zbatueshme dhe kërkesave të ndryshme të palëve (shih vendimin nr. 11, datë 2.4.2008 të Gjykatës Kushtetuese).

31. Gjykata e ka vlerësuar zbatimin e këtij parimi rast pas rasti, pasi detyrimi i gjykatave për të respektuar këtë standard ndryshon në varësi të rrethanave të çështjes konkrete dhe natyrës së vendimit dhe masa e arsytimit varet nga natyra e vendimit në fjalë (shih vendimet nr. 25, datë 10.6.2011; nr. 3, datë 19.2.2013 të Gjykatës Kushtetuese). Në këtë kontekst, Gjykata ka theksuar se vlerësimi që ajo bën ndalet në verifikimin e përmbushjes ose jo të standardeve të mësipërme, pasi nuk është detyrë e saj të analizojë provat dhe faktet ku është bazuar gjykata për zgjidhjen e çështjes së themelit, çka mbetet detyrë funksionale e gjykatave të juridiksionit të zakonshëm. Në vlerësimin e Gjykatës, nuk mjafton që arsytimi të jetë formalisht i pranishëm në kuptimin grafik dhe strukturor, pasi kjo do ta bënte atë thjesht fiktiv. Arsytimi duhet domosdoshmërisht të plotësojë kriteret minimale ligjore të përcaktuara dhe të mos ketë të meta të tilla serioze që cenojnë standardin e vendimit gjyqësor të arsyetuar (shih vendimin nr. 55, datë 18.12.2012 të Gjykatës Kushtetuese).

32. Gjykata, në jurisprndencën e saj, ka përcaktuar disa standarde kushtetuese, të cilat janë të lidhura nga pikëpamja organike dhe funksionale me njëra-tjetrën në mënyrë të tillë që cenimi i njërit standard ndikon në mënyrë të pashmangshme në cenimin e të tjerave (shih vendimet nr. 34 datë 3.10.2007; nr. 34, datë 25.7.2011 të Gjykatës Kushtetuese). Në këtë kuptim, Gjykata vlerëson se tejkalimi nga ana e Gjykatës së Lartë i kompetencave të saj, duke e mbështetur vendimin vetëm mbi analizë provash dhe pa dhënë asnjë argument të natyrës ligjore për këtë qëndrim, cenon edhe standardin e arsytimit të atij vendimi. Në kushtet kur funksioni i Gjykatës së Lartë, si gjykatë e ligjit, konsiston në vlerësimin e mënyrës së zbatimit dhe interpretimit të ligjit nga gjykatat e faktit, edhe arsytimi i vendimeve të saj duhet të bazohet në argumente që i referohen moszbatimit apo keqinterpretimit të ligjit material apo procedural nga ato gjykata. Në rastin konkret, mungesa e këtyre argumenteve ligjore përbën cenim edhe të standardit kushtetues të arsytimit të vendimit gjyqësor.

PËR KËTO ARSYE,

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, në mbështetje të nenit 131, shkronja “f” dhe nenit 134, pika 1, shkronja “g” të Kushtetutës, si dhe të neneve 72 dhe 77 të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, njëzëri,

VENDOSI:

- Shfuqizimin, si të papajtueshëm me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë, të vendimit 00-2011-2343 (542), datë 24.11.2011 të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë.

- Dërgimin e çështjes për rishqyrtim në Gjykatën e Lartë.

Ky vendim është përfundimtar, i formës së prerë dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.

Vendosur më datë 25.9.2013

Anëtarë: Bashkim Dedja (kryetar), Sokol Berberi, Vladimir Kristo, Gani Dizdari, Fatmir Hoxha, Altina Xhoxhaj, Fatos Lulo